

негосударственных инвестиций в приоритетные отрасли экономики центральных и западных регионов страны.

И как следствие, предложенный подход к определению индекса налогового потенциала предприятий будет способствовать повышению финансовой самостоятельности местных органов власти, обоснованному распределению централизованной финансовой помощи местным органам власти. Комплексное внедрение предложенного коэффициента налоговых усилий и индекса налогового потенциала территорий обеспечит снижение диспропорций социально-экономического развития регионов страны, создаст эффективную систему оценки реальных доходных возможностей и потребностей местных органов власти.

Список литературы

1. Опарін, В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) [Текст] : монографія / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2005. – 240 с.
2. Павлюк, К. В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України [Текст] : монографія / К. В. Павлюк. – К. : НДФІ, 2006. – 584 с.
3. Налоговый кодекс Украины от 08.12.2010 г. №2456 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <<http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>>.
4. Каламбет, С. В. Податковий потенціал: теорія, практика, управління [Текст] : монографія / С. В. Каламбет. – Д. : Наука і освіта, 2006. – 304 с.
5. Богачева, О. В. Российская модель бюджетного федерализма в свете мирового опыта [Текст] / О. В. Богачева // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. – № 9. – С. 105–108.

Получено 30.10.2011. ХГУПТ, Харьков.
© И.П. Юга, 2011.

УДК 658.14/.17

Н.М. Гаркуша, канд. екон. наук
О.В. Прокопова, канд. екон. наук
О.Ю. Ляшенко, асист.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто основні організаційні та методичні аспекти побудови моделей аналізу витрат підприємства; обґрунтовано доцільність удосконалення методики аналізу та прогнозування суми і рівня витрат торговельних підприємств.

Рассмотрены основные организационные и методические аспекты построения модели анализа расходов предприятия; обоснована целесообразность усовершенствования методики анализа и прогнозирования суммы и уровня затрат торговых предприятий.

Have been looked the main organizational and methodological aspects of creating the models of firm expenditures analyses; expediency of improving the method of analysis and prediction of the amount and level of cost of trading companies.

Постановка проблеми в загальному вигляді. В умовах ринкових відносин результати роботи кожного підприємства значною мірою залежать від системи управління, яка забезпечує економічну самостійність підприємства, його конкурентоспроможність та стійке фінансове становище на ринку. Вирішення проблеми ефективного розвитку та економічного зростання прибутку підприємств неможливе без удосконалення, насамперед, управління витратами, що вимагає від управлінського персоналу досить глибоких знань теорії та практичних навичок прийняття рішень з виявлення непродуктивних витрат і втрат у процесі звичайної діяльності підприємств та розробки заходів, направлених на їх ліквідацію.

Суттєвою складовою набуття цих знань і подальшої оптимізації витрат є їх аналіз. За допомогою аналізу вивчаються тенденції розвитку витрат, глибоко і системно досліджуються чинники, що впливають на них, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення рентабельності, оцінюються результати впливу на операційну діяльність підприємства, виробляється економічна стратегія його розвитку.

Аналіз витрат є науковою базою прийняття управлінських рішень з підрахунку резервів відносної економії витрат і розробки заходів щодо їх практичної реалізації. Завдяки знанням методики і володінню навичками технології аналізу витрат управлінський персонал зможе легко адаптуватися до змін ринкової ситуації, знаходити правильні рішення і відповіді в умовах невизначеності й ризику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні ринкові умови господарювання зумовили формування нових концепцій, підходів, стереотипів мислення. Зміни в організації економічного аналізу в цілому, й аналізу витрат зокрема, пов'язані з збільшенням числа об'єктів аналізу, трансформацією економічних відносин, правового поля тощо.

Професори І.І. Каракоз та В.І. Самборський ще у 1989 році висловили дуже важливу думку, яка характеризує основний концептуальний підхід до організації аналізу у будь-якій соціально-економічній формації. Зміст її полягає в тому, що правильна, вичерпна та цілеспрямована організація аналітичної роботи можлива, в першу чергу, шляхом чіткого дотримання сутності і змісту аналізу, його предмету, мети, завдань та методу [2]. Значною є роль у розвитку теорії організації аналізу українських та російських вчених І.І. Каракоза [2], А.М. Кузьмінського, В.В. Сопко, М.Н. Завгороднього, В.І. Самборського, Ю.Я. Литвина, Н.М. Олійника [3], М.В. Семчишин, М.М. Скворцова, Л.М. Омельченко, С.І. Шкарабана, М.Г. Чумаченка тощо [1; 4; 5]. Дослідження праць цих науковців дозволила визначити, що у поняття «організація аналізу» вчені-економісти вкладають різний зміст. Найбільш важливою характеристикою організації аналізу є те, що вона являє собою систему і відповідно, підпорядковується впливу основних законів розвитку систем, а саме:

- циклічного розвитку;
- убуваючої ефективності еволюційного вдосконалення систем;
- переходу до малоопераційних процесів;
- зростання складності систем [4].

Необхідність розгляду організації аналізу витрат виникає у зв'язку з збільшенням кількості зацікавлених у результатах аналізу сторін; необхідністю використання як традиційних, так і нових видів і форм аналізу; змінами у політиці управління господарською діяльністю підприємства, зростанням рівня програмного та комп'ютерного забезпечення суб'єктів господарювання.

Мета та завдання статті. Метою наукового дослідження є розробка методичних підходів щодо аналізу витрат та їх прогнозування, а також визначення найсуттєвіших аспектів його організації на підприємствах торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до думок провідних науковців-теоретиків [1–5], вважаємо, що під організацією аналізу витрат підприємства слід розуміти цілеспрямоване впорядкування й удосконалення аналітичного процесу з виявлення потенційних можливостей зниження витрат підприємства та покращення результативності господарювання у ринковому просторі.

За цих умов основними завданнями організації економічної роботи з аналізу витрат підприємства є:

- забезпечення ефективності аналізу, його розвиток та вдосконалення;
- раціональна організація праці;
- забезпечення ефективного використання аналітичної інформації в управлінні витратами;
- автоматизація аналітичної роботи;
- підвищення якості аналітичної роботи;
- скорочення термінів проведення аналітичної роботи;
- раціоналізація аналітичних процесів.

Витрати, що є синтетичним показником, відображають рівень використання всіх виробничих і фінансових ресурсів підприємства, і є індикатором господарської діяльності. Збільшення витрат може означати як зміну ситуації на ринку товарів і послуг або на фондовому ринку, так і недоліки у роботі самого підприємства. Отже, для своєчасного виявлення негативних моментів в роботі підприємств, ухвалення рішень щодо економного витрачання засобів і підвищення результативності господарської діяльності в цілому необхідний якісний аналіз витрат.

Основною метою аналізу витрат операційної діяльності підприємств роздрібною торгівлі є вивчення та виявлення потенційних можливостей відносного їх зниження за умов одночасного зростання обсягу торгово-виробничої діяльності та прибутку.

Реалізація цієї мети в підприємствах торгівлі можлива за допомогою вирішення наступних завдань аналізу витрат:

- об'єктивна оцінка дотримання кошторису операційних витрат підприємства за загальним обсягом, складом і структурою (у цілому і в розрізі періодів часу і структурних підрозділів);
- оцінка динаміки розвитку операційних витрат підприємства за загальним обсягом, складом і структурою (в цілому і в розрізі періодів часу і структурних підрозділів);
- виявлення і кількісна оцінка причин зміни операційних витрат (у цілому і в розрізі періодів часу і окремих структурних підрозділів);
- аналіз окремих видів витрат операційної діяльності та виявлення резервів економії за ними (у розрізі номенклатури статей витрат);
- виявлення непродуктивних витрат і втрат у процесі операційної діяльності підприємств роздрібною торгівлі та розробка заходів, що направлені на їх ліквідацію;
- підрахунок резервів відносної економії витрат і розробка заходів з їх практичної реалізації.

Інформаційну основу проведення аналізу операційних витрат в підприємствах торгівлі складає нормативно-довідкова, облікова та звітна, а також позаоблікова інформація.

У процесі аналізу витрат операційної діяльності підприємств торгівлі за складом і структурою використовують систему аналітичних показників, основними з яких є:

- абсолютна і відносна зміна суми і рівня витрат операційної діяльності;

- абсолютне відхилення за питомою вагою окремих видів і статей операційних витрат;

- темп зміни суми і рівня витрат, пов'язаних з здійсненням торгової діяльності;

- відносна економія (перевитрата) суми і рівня витрат операційної діяльності.

Дослідження теоретичних основ організації та методики аналізу витрат дозволили з'ясувати наступні основні моменти:

1. Під організацією аналізу витрат підприємства слід розуміти цілеспрямоване впорядкування й удосконалення аналітичного процесу з виявлення потенційних можливостей зниження витрат підприємства і покращення результативності господарювання у ринковому просторі.

2. Основними завданнями організації економічної роботи з аналізу витрат підприємства є:

- забезпечення ефективності аналізу, його розвиток та вдосконалення;

- раціональна організація праці;

- забезпечення ефективного використання аналітичної інформації в управлінні витратами;

- автоматизація аналітичної роботи;

- підвищення якості аналітичної роботи;

- скорочення термінів проведення аналітичної роботи;

- раціоналізація аналітичних процесів.

3. В організації аналітичного процесу як технологічної сукупності дій з аналізу витрат підприємства виділяють три етапи: підготовчий (підготовка даних), основний (виконання аналітичних розрахунків), кінцевий (узагальнення результатів аналізу, формування висновків та пропозицій).

4. Технологія організації процесу аналізу витрат упорядковується створенням внутрішнього документа – проекту організації етапів аналітичних досліджень.

5. Ефективна система управління витратами підприємств повинна ґрунтуватися на сучасних методах управління. На цій основі

необхідно використовувати методику аналізу витрат торговельного підприємства, яка дозволяє дослідити дотримання кошторису та стан витрат у динаміці, а також проаналізувати вплив на їх величину окремих чинників; методику факторного аналізу витрат, яка дозволяє вирішувати завдання оперативного управління ними та знайти шляхи їх оптимізації.

Висновки. Таким чином, запропонована методика аналізу та прогнозування суми і рівня витрат операційної діяльності дозволить об'єктивніше оцінити результативність господарювання підприємства, виявити резерви скорочення витрат і розробити заходи щодо їх використання шляхом усунення непродуктивних витрат. Крім того, буде основою ухвалення правильних управлінських рішень з подальшого скорочення витрат операційної діяльності та підвищення ефективності торговельної діяльності.

Список літератури

1. Економіка підприємства [Текст] : навч. посібник / Н. О. Власова [та ін.]. – Х. : ХДУХТ, 2007. – 257 с.
2. Каракоз, И. И. Теория экономического анализа [Текст] / И. И. Каракоз, В. И. Самборский. – К. : Выща школа, 1989. – 254 с.
3. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу в сільському господарстві [Текст] / Ю. Я. Литвин [та ін.]. – Тернопіль : Тернопіль, 1998. – 375 с.
4. Любушин, Н. П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия [Текст] : учебн. пособие для вузов / Н. П. Любушин, В. Б. Лещева, В. Г. Дьякова ; под ред. Н. П. Любушина. – М. : ЮНИТИ – Дана, 1999. – 471 с.
5. Мошенський, С. З. Економічний аналіз [Текст] : підручник для студ. екон. спец. вищих навч. закладів / С. З. Мошенський, О. В. Олійник ; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2007. – 704 с.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© Н.М. Гаркуша, О.В. Прокопова, О.Ю. Ляшенко, 2011.

УДК 256.47

Н.В. Бойченко, канд. екон. наук, доц.

ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ АУДИТУ

Здійснено огляд основних програмних комплексів, що можуть бути використані аудитором у своїй діяльності. Указано на найвагоміші причини незначної комп'ютеризації аудиту та зосереджено увагу на можливих шляхах вирішення цієї проблеми.